

Toimittajalta.

Onko oikein haaveilla? Onko lupa joskus unelmoida, uskoa ja toivoa? Onko luvallista piirtää pilvilinnoja tulevaisuuden taivaanrannalle? Ehkä kylläkin, mutta onko oikein siitä puhua?

Aurinko on tällä hetkellä Kalojen merkissä, ja kalat varmaan näkevät paljon unta uudessaan ja katsellessaan mykkää maailmaansa. Heidän elämänsä on hiljaista, eivätkä he kellekään kerro, mitä ajattelevat. Kalat pelkäävät ääntä, niin että pakenevat, elleivät mene tainnoksiin. Kalat uneksivat, mutta eivät siitä puhu.

Olisiko meidän ihmistenkin oltava mykkiä? Vaikenemisen läksy on hyvä. Kielemme on luonnostaan liukas. Se saisi oppia itsehillintää. Jos on asioita, joista täytyy vaieta, on enemmän vielä asioita, joista ei kannata puhua. Missä on siis kultainen keskitie?

Kultainen keskitie on vaikuttimessa.

Ei ihmiselle ole puhekyky annettu vain sitä varten, että hän vaikenisi. Mutta ei myöskään sitä varten, että hän vain turhia löpöttelisi. Turhia hän saa puhua. Välistä on hyvä puhua „turhia“, kun sillä ilahduttaa, lohduttaa tai rohkaisee. Toisinaan taas myötätunto tulee parhaiten ilmi vaikenemisessä. Totuus kallistuu vaikenemisen puolelle, rakkaus puhumisen. Kultainen keskitie löytyy, kun rakkaus ojentaa kätensä totuudelle.

*

Taisi tulla ylen juhlallinen alkusana. Tarkoitukseni oli kuitenkin vain kertoa erästä unelmastani, joka kauan on kytenyt mielessäni ja josta epäilemättä monta kertaa on ollut puhetta ennenkin.

Unelmani koskee tätä meidän aikakauskirjaamme. Ja samalla minua itseäni, joka nyt olen umpeen 26 vuotta sitä toimittanut. Eikö jo olisi aika päästä väljemmille vesille, saada enemmän tuulta purjeisiin ja kulkea suuremmalla vauhdilla auringonnousun maata kohti? Mielessäni kangastaa tällainen tulevaisuuden kuva. Itse en enää olisi peräsimestä, vaan istuisin kannella ja katselisin onnellisena kaunista maailmaa.

Olen mielestäni siksi kauan tehnyt tätä toimitustyötä, etten ollenkaan ihmettelisi, jos yleisö – lukijakunta – jonkun verran väsyisi minun tapaani toimittaa lehteä. Nuoret, voimakkaat kädet voisivat epäilemättä hoitaa sekä purjeita että peräsintä suuremmalla taidolla ja menestyksellä. Sehän ei estäisi minua kirjoittamasta lehteen – säännöllisesti, – mikäli lukijat eivät kyllästyisi kyhäykseeni.

Mutta toimituskunta olisi saatava, joka ottaisi huolen ja vastuun päällensä, toimitussihteeri, joka suorittaisi käytännöllisen toimitustyön, ja taloudenhoitaja, joka huolehtisi tilauksista, ilmoituksista, kirjanpidosta ja rahoista. Kyllä lehti sitten

saataisiin sisällöltään ja ulkoasultaan ensiluokkaisena leviämään kuinka paljon tahansa! Siinä olisi kirjoituksia ja siinä olisi kuvia!

Ohjelma on selvä ja hyvä, mutta onko se toteutettavissa? Ei ilman suuria rahoja. Niitä ei ole minulla – ja onko niitä kenelläkään? Mutta ehkä monella yhdessä: *concordia res parvae crescunt*.

Vuosikokouksessa pääsiäisenä voin joka tapauksessa tehdä kysymyksen. Ja jos kysymys herättää myötätuntoa ja kannatusta, voidaan asettaa valiokunta tuumaa pohtimaan.

Onhan tämän yhteydessä toinenkin kysymys, joka aina on vireillä: kysymys voimakkaasta, pirteästä, tuotteliaasta kustannusliikkeestä!

*

On hyvä, että kieltolakia pohditaan eri näkökannoilta, ja vielä parempi, jos se tapahtuu kiihottomasti ja ilman ennakkoluuloja. Emme etsi nautintoja, emmekä tahdo kenellekään tehdä väkivaltaa. Olemme totuudenetsijöitä.

Eräs vanha Ruusu-Ristin ystävä ja tilaaja ilmoittaa, ettei hän enää halua lehteä, ja vaikutintaan hän perustelee seuraavin sanoin:

„Olen ollut kauvan siinä käsityksessä, että Ruusu-Ristin johtava henki on laittomuuden kannalla; varsinkin kieltolaista on tehty paljon pilkkaa, eikä ole kunnioitettu lakia. Ja meidän, alkohoolista raittiiden henkilöiden kimppuun on hyökätty kuin raatelevaiset sudet lammasten vaatteissa: Jeesus sanoi: „Ken itsensä tuomitsee, se on laista vapaa“, ja niin ei Jumalan lasten, joiden tulee olla puhtaat ja raittiit, pitäisi kieltolakiin loukkaantua, vaan ymmärtää, että niille, jotka juovat tuota myrkyllistä alkohoolia, heille pitää olla laki. Ja kun meillä on esivalta, „joka ei miekkaa hukkaan kannaa“, niin kehoittakaamme esivaltaa toimimaan lain täyttymykseen. Kolme päivää sitten olin Savonlinnassa Ruusu-Risti-luennolla, jossa luennoi Veli J. R. H. Tämä oli hajoittava ilta, sillä kaikki kuulijat olivat kieltolain puolella ja opettajamme oli kieltolakia vastaan“.

Sitten ystävämmme jatkaa, kääntyen toiseen asiaan:

„Kaikki kuulijat olivat myöskin rauhan aatteen läpätunkemat, sen rauhan, minkä Kristus toi sorretuillekin, ja opettajamme J. R. H. oli perään antamatta väkivaltaisen Lapuan liikkeen kannattaja. Olenpa kuullut, että rakas johtajamme P. E:kin on ollut Lapuan liikkeen tunnustaja sen korkeampaan henkeen nähden. „Mistä me tunnemme oikean profetaan? Heidän töistään.“ Onko Lapuan liikkeen työt oikeita meidän armahtavien ja totuudenetsijäin silmissä? Minä pidän Lapuan liikkeen harhaantuneena, ja jos Ruusu-Ristin johtoon tämän liikkeen puolella, niin minä olen valmis eroamaan ja tunnustan johtajakseni vain Kristuksen. O. E. K.“

Kristus on minusta ainoa, joka kelpaa johtajaksi, ja sitä olen koko elämäntyölläni koettanut teroittaa. Jos siis joku oltuaan Ruusu-Ristissä on tullut siihen loppupäätök-

seen, on hän juuri saavuttanut sen, mihin työni tähtää, ja olen puolestani yhtä kiitollinen kuin iloinen.

Mitä nyt kieltolakiin tulee, muistan, kuinka syksyllä 1898 (vai oliko se keväällä 1899?) suuri äänestys pantiin toimeen ympäri maata. Ylioppilaat olivat erittäin innokkaita, ja suuri joukko allekirjoituksia kerättiin kieltolakihankkeen puolesta. Jouduin puolestani melkein haltioihin. Olin tullut ylioppilaaksi vuonna 1893 keväällä, ja kun syksyllä oli ensimmäinen osakuntakokous, menin uteliain odotuksin Ylioppilastalolle, sillä uskoin, että ylioppilaat koulupakosta vapaina koko sielullaan ja mielellään nyt etsivät elämän suuria totuuksia. Virallinen kokous oli koko lailla kuiva, vaikka inspehtori puhui kauniita sanoja keltanokille, mutta ajattelin, että seuraavissa kokouksissa pohditaan todellisempia kysymyksiä. Kun poistuin päällysvaatteitani etsimään, tuli luokseni eräs vanhempi ylioppilas, joka tunsu minut, ja huudahti: „Minne nyt on matka?“

„Kotiin tietysti“, vastasin.

„Mitä joutavia! Nythän vasta lysti alkaa“.

„Mikä lysti?“ kysyin hämmästyneenä.

„No, nythän tahdomme tutustua teihin nuoriin, ja sitä varten sinunkin on maksettava verosi: kaksi markkaa, että saadaan syntymään punssibooli, joka kielet kirvoittaa“.

Inhosin väkijuomia ja loukkaanmuin hengessäni sanomattomasti. Siinäkö se olikin toverillinen ja tieteellinen elämä! Maksoin ison hopearahan – olisihan sillä voinut ostaa kirjan! – ja poistuin ystävällisistä estelyistä huolimatta enkä enää avannut osakunnan ovia.

Lukija voi siis ymmärtää, kuinka riemastuin kieltolakiadressista. Allekirjoitin tietenkin.

Vähän myöhemmin sanoi minulle ystäväni ja suosijani tohtori Axel Lille:

„No, mitä Himalajan mestarit sanovat tästä kieltolakihankkeesta? Eikö se ole hullutusta? Eikö ihmisten pidä elää kiusausten keskellä, jotta voisivat voittaa omat himonsa?“

„En tiedä, mitä mestarit ajattelevat“, vastasin, „mutta eikö olisi väärin estää kansaa toteuttamasta täydellistä raittiutta, jos kansa itse sitä haluaa?“

„Olkoon“, sanoi vanha ystäväni, „mutta oletko varma, että kansa sitä todella haluaa?“

Olin silloin iloisesti varma. Uskoin, että Suomen kansa halusi elää täysin raittiina. Uskoin, että nekin, jotka tunsivat heikkoutensa, tahtoivat vapautua kiusausten mahdollisuudesta. Uskoin, että henkinen ilmapiiri kokonaan puhdistuisi, kun ylioppilasnuoriso astui toteuttamaan korkeata siveellistä periaatetta.

Kului vuosia, pitkiä vuosia. Kieltolakia ei tullut, mutta raittiustyötä tehtiin innokkaasti, ja Suomen kansa oli omasta voimastaan tulemaisillaan raittiiksi, siveellisesti voimakkaaksi kansaksi.

Seurasi sitten maailmansota, pakollinen raittius, vallankumous Venäjällä, kapina ja vapaussota täällä sekä lopulta – kieltolaki.

Nyt olen kymmenen vuotta katsellut kieltolakielämää ja tunnen itseni vuosi vuodelta yhä suuremmaksi kysymysmerkiksi. En ole päässyt muuhun johtopäätökseen kuin seuraavaan:

Suomen kansa ei ole tahtonut kieltolakia. Se ei ole kypsä sitä noudattamaan. Kuinka muuten vapaaehtoinen päätös olisi muuttunut vastakohtakseen: lailliseksi väkipakoksi? Pakon alaisena ei vapaa kansa voi elää. Sen yksilöt muuttuvat joko orjiksi tai lainrikkokjiksi. Raittiit ihmiset voivat elää raittiina missä olosuhteissa tahansa, väkijuomien harrastajat taas hankkivat itselleen väkeviä missä oloissa tahansa ja millä keinoin tahansa. Ja kalliiksi koko asia tulee valtiolle. Hyveen loistava viitta on sitä kalliimpi kantaa, kuta enemmän paheita sen alla piilee.

Pelastus on raittiustyössä, tarmokkaassa raittiustyössä, sillä vakaumus voittaa ihmisen, ei pakko. On vain muistettava, että mikään hyvä asia ei mene kiihkolla eteenpäin, ei fanatismilla, ei äärimmäisyysuskolla, vaan järjellä ja kohtuudella.

Mitä taas Lapuan liikkeeseen tulee, oli siinä mielestäni herättävä ja oikeamielinen inspiratsioni alussa. Se inspiratsioni on vieläkin olemassa, vaikka liike antoi aiheita väkivaltaisiin tekoihin, joita ei kukaan saata hyväksyä. Mutta muistakaamme, että mitään täydellistä ei ole tämän maan päällä. Kaikissa liikkeissä on jotain hyvää. Mutta kaikilla on myös heikot puolensa.

Totuus kulkee kultaista keskitietä. Totuus kulkee käsi kädessä rakkauden kanssa. Ja ainoastaan ne yksilöt, jotka uskaltavat kulkea totuuden ja rakkauden kaidalla tiellä, joka on terävä ja vaarallinen kuin partaveitsen terä – niinkuin Buddha sanoi, – ainoastaan he kulkevat kohti täydellisyyttä, mutta eivät hekään ole vielä pitkiin, pitkiin aikajaksoihin täydellisiä.

*

Vuosikokouksemme pääsiäisenä kulkee H. P. Blavatskyn merkeissä, ja toivon, että jäsenemme saapuvat siihen niin runsaslukuisina maaseudultakin, kuin suinkin on mahdollista.

(Ruusu-Risti 1931 Maaliskuu N:o 3, s. 73-77)